

Dato: **29.08.2023**
Sted: **Stavanger**
Saksnr.: **2023/53777**
Dok.nr.: **2**
Saksbehandler:

Til KS v/ Ingrid Ulberg Sommer

Innspill til ny stortingsmelding om forskningssystemet

Hva er Forskningsrådets viktigste merverdi i det norske forskningssystemet?

En virkemiddelaktør som retter seg mot både næringsliv og offentlig sektor i en tidligere fase av et prosjekt, hvor forskning inngår. Enova og Innovasjon Norge sine støtteordninger retter seg mot prosjekt som ofte har kommet lengre, og viktig at det finnes et apparat for prosjekter som ligger lavere på Technology Readiness Level (TRL-skalaen), og ikke enda er på kommersialiseringsstadiet. Forskningsrådet er en viktig ordning for å legge til rette for at næringsliv samarbeider med bedrifter, eller at bedrifter bruker egen forskning i sin utvikling. Forskningsrådet har også EU- og Horisont Europa-ekspertise, og er svært viktig for at norske aktører lykkes med å sikre EU-finansiering. Forskningsrådet har ordninger som favner bredt tematisk, som sikrer at store deler av næringslivet kan søke om finansiering fra organisasjonen.

Hvilke funksjoner er det viktig at Forskningsrådet ivaretar i norsk forskning og innovasjon framover?

- Være den viktigste pådriveren for økt forskning i næringslivet. Mange bedrifter satser lite eller ingenting på forskning.
- Sikre finansiering i en tidlig fase av forskningsprosjekt
- Legge til rette for økt forskning i demonstrasjons- og pilotprosjekt

- Legge til rette for finansiering av forskningssamarbeid mellom næringsliv, offentlig sektor og FoU-aktører
- Forvalte regionale virkemidler og ha godt samspill med fylkeskommune for å sikre økt forskning og innovasjon i regionene
- Være et ekspertorgan som legger til rette for at norske aktører får finansiering fra EUs finansieringsprogram

Nevn gjerne tre forbedringspunkter og bevaringspunkter og begrunn kort hvorfor:

Forbedring:

- **Raskere saksbehandling av søknader.** For ordningen regionale forskningsfond som Forskningsrådet forvalter, er behandlingstid for forprosjekt 6 måneder. Dette er for lang tid når vi nå skal legge til rette for rask grønn omstilling og har et stort behov for økt produksjon av fornybar energi, samt grønn teknologi.
- **Styrking av PES-midler:** For å sikre finansiering fra EUs forskningsprogram, er nåløyet trangt. For å lykkes kreves det betydelige ressurser fra bedrifter, og de økonomiske kostnadene er ofte store.
- **Styrke finansiering av forskningsrettede demonstrasjonsprosjekt:** Demonstrasjons- og pilotprosjekt er forbundet med store kostnader, men er svært viktige prosjekt for å kunne demonstrere bruk av teknologi, løsninger og hvordan produkter fungerer før kommersialiseringsstadiet. Midler til slike prosjekt bør styrkes for å sikre at nye konsept kan gå gjennom en grundig demofase.

Bevaringspunkter:

- **Kursing og arrangementer:** Forskningsrådet arrangerer arrangement og kurs rettet mot søknadsskriving. Spesielt innenfor EU finansiering er disse arrangementene gode. Forskningsrådet bør fortsette å arrangere gode kurs for å legge til rette for informasjon og kompetanseheving rundt søknadsskriving og offentlig finansiering av prosjekter.
- **Regional tilstedeværelse:** Forskningsrådet har regionansvarlige i fylker i Norge. Dette er viktig for å sikre tilstedeværelse i hele landet og nærhet

til de ulike fylkene. I forbindelse med de regionale forskningsfond, har regionansvarlige en viktig funksjon og kan være et nyttig kontaktpunkt. Denne funksjonen er viktig for å øke forskningsinnsatsen i regionene.

- **Støtte til offentlig sektor:** I motsetning til øvrig nasjonalt virkemiddelapparat, har Forskningsrådet utlysninger som er rettet mot å finansiere prosjekter i offentlig sektor. Spesielt gjelder dette på kommunenivå, hvor interne midler til forskning ofte er lav. Offentlig sektor ivaretar en rekke omfattende oppgaver, hvor forskning kan bidra til forbedring og effektivisering av tjenestetilbudet for kommunens innbyggere.

Hvordan kan Forskningsrådet best bidra til et forskningssystem som gir grunnlag for økt fart i omstillingsarbeidet i Norge, både i næringslivet og i samfunnet for øvrig?

- Raskere saksbehandling av søknader
- Styrke store utlysninger som «Grønn plattform» som muliggjør høy finansiering til prosjekt som virkelig skal akselerere den grønne omstillingen.
- Styrke forskningsinnsatsen i regionene med utgangspunkt i regionenes fortrinn og muligheter gjennom økt innsats og satsning i de regionale forskningsfondene som forvaltes av Forskningsrådet.

Hvordan kan Forskningsrådet best påvirke samvirket mellom aktørene i forskningssystemet og resten av samfunnet, slik at forskningen bidrar til å møte tversektorielle utfordringer? Er det behov for å styrke samspillet?

Det må utformes treffsikre utlysninger i grensesnittet mellom forsknings-, utviklings- og innovasjonsprosjekter. Det må sikres at utlysningene er av relevans for både FoU-aktører og næringsliv, og verken er for innrettet mot kun forskning eller bedriftsrettet utvikling. Forskningsrådet bør legge til rette for at flere bedrifter tar i bruk forskning i egen bedrift, både gjennom samarbeid med FoU, men også økt fokus på egen forskningskompetanse internt. For nye og mindre bedrifter, kan forskningsaktiviteter ofte fremstå som omfattende og

vanskelig. Forskningsrådet kan være en bidragsyter for å «ufarliggjøre» involvering i forskningsaktiviteter for umodne bedrifter, for å sikre god informasjon og tilrettelegging for deltakelse i forskningsaktiviteter gjennom finansiering og å tilby kurs.

Hvordan virker forskningsrådsfinansiering inn på de forskningsutførende sektorenes ledelse og styring av forskningsvirksomhet? Er det behov for endringer?

Forskningsrådsfinansiering kan sikre at bedrifter i større grad kan, basert på et økonomisk grunnlag, igangsette forskningsvirksomhet og forskningsaktiviteter. Risikoavlastende støtte fra Forskningsrådet kan være utløsende for styrket FoU-satsning i flere sektorer.

Hvordan kan Forskningsrådet mest effektivt bidra til å løfte forskningsområder hvor Norge har særlige fortrinn?

- Styrke innsats rettet mot å hjelpe norske aktører i å lykkes med EU-søknader og øke midler i PES-ordningen slik at flere aktører får et bedre grunnlag for å få tilsagn.
- Styrke utlysningene rettet mot forskningsområder hvor Norge har særlige fortrinn.
- Videreføre og styrke samarbeidet med øvrig virkemiddelapparat, f. eks som i Grønn Plattform og PILOT-E, som muliggjør høy finansiering til prosjekter gjennom fase fra ide til kommersialisering.
- Styrke og bevare innsats rettet mot forskning i regionene. Ved å være tett på regionene legges det til rette for nærhet og økt kompetanse om næringsliv og fortrinn i ulike norske regioner, som kan gjøre det lettere å lykkes der hvor vi har særlige fortrinn.

På hvilke områder bør vi ha nasjonale satsninger og når kan vi lene oss på EU? Hvordan bør konkurranseutsatt nasjonal finansiering og internasjonal finansiering utfylle hverandre?

Der hvor Norge har særlige fortrinn bør det legges til rette for nasjonale satsninger, men det bør alltid ses i en europeisk kontekst.

Det nasjonale virkemiddelapparat bør etterstrebe utforming av utlysninger som har likhetstrekk med EU sine utlysninger, slik at nasjonale prosjekter enklere kan gå videre til EU-finansiering. Koblinger mellom regionalt, nasjonalt og europeisk virkemiddelapparat er viktig i denne sammenhengen. Det å legge til rette for at bedrifter kan gå videre i virkemiddelapparat på en mer sømløs måte, er ønskelig. Mer like utlysninger, maler og utforminger kan legges til rette for i større grad. Mye er gjort her, f. eks innføring av TRL-skala som indikator på teknologimodenhet i prosjekter, samt økt fokus på effekter og resultater (impact) i nasjonale utlysninger, som EUs forskningsprogram har vært opptatt av i lengre tid. Internasjonal finansiering muliggjør i større grad internasjonalt samarbeid enn nasjonal finansiering, og legger til rette for at bedrifter i ulike land samarbeider om internasjonale samfunnsutfordringer. Nasjonale virkemidler kan være mer nasjonalt rettet, men med mulighet for internasjonal skalering. På en slik måte kan nasjonal og internasjonal finansiering utfylle hverandre.

Hvordan bør Forskningsrådet ivareta vilkår og muligheter for forskerinitiert forskning og mer politisk initiert forskning?

- Legge opp til flere utlysninger hvor FoU-miljø (universiteter, høyskoler, forskningsinstitusjoner etc.) må være søker

Med vennlig hilsen

Gunn Claire Westad
fylkesdirektør